

GEMEENTE NOORDENVELD	
Class.nr.	
R.	
19 DEC. 2005	
2 sec	paraaf voor archief

105.07800



de steekproef

archeologisch onderzoek-
en adviesbureau

Een inventariserend archeologisch veldonderzoek in het plangebied Oude Velddijk 26 te Peize, gemeente Noordenveld (Dr.)

Steekproefrapport 2005-12/07

ISSN 1871-269X

CIS 14930

Inleiding

Op 8 december 2005 is in het plangebied aan de Oude Velddijk 26 te Peize, gemeente Noordenveld, een inventariserend archeologisch veldonderzoek uitgevoerd. Het plangebied bevindt zich ten westen van huisnummers 22 tot en met 26 aan de Oude Velddijk. De westelijke grens wordt gevormd door de Matsloot (RD-centrumcoördinaten 228,600/573,900; voor de ligging zie Figuren 1 en 3). Op de ongeveer 0,7 hectare grote onderzoekslocatie zijn grondboringen verricht. Het terrein ligt op ongeveer 1,3 m boven het NAP.

De bodem in het plangebied bestaat uit een laarpodzolgrond met lemig fijn zand en keileem of potklei beginnend tussen 40 en 120 cm beneden het maaiveld, tenminste 20 cm dik (classificatie bodemkaart cHn23x met grondwatertrap VI: gemiddelde hoogste grondwaterstand tussen 40 en 80 cm en gemiddelde laagste grondwaterstand meer dan 120 cm beneden het maaiveld). Op de Fysisch Geografische Kaart van Drenthe 1:50000¹ ligt het plangebied in een dekzandafzettingsvlakte met microreliëf en beekafzettingen binnen 120 cm onder het maaiveld (classificatie Nv1b). Op de Grote Historische Atlas van Nederland 1: 50000, 2 Noord-Nederland 1851-1855² is het plangebied weergegeven als weiland. Het terrein bestond ten tijde van het veldonderzoek uit grasland en een stuk braakliggend terrein waar een woning heeft gestaan.

Het plangebied zelf heeft deels geen waardering voor archeologische sporen op de Indicatieve Kaart voor Archeologische Waarden (IKAW) vanwege de ligging in huidig bebouwd gebied. De wel gekarteerde delen van het plangebied, het oostelijk gedeelte grenzend aan de Matsloot, heeft een middelhoge trefkans op archeologische waarden op de IKAW. Uit het plangebied zelf en de directe omgeving zijn geen meldingen van

¹ Nijland, G., R.J. de Lange en J.C. Smittenberg 1982. *Milieukartering Drenthe 1974-1978. III Fysische Geografie. Bijlage II: Fysisch Geografische Kaart van Drenthe schaal 1:50000*. Rapport Provinciale Planologische Dienst van Drenthe.

² Wolters-Noordhoff Atlasproducties, 1990. *Grote Historische Atlas van Nederland deel 2: Noord-Nederland 1851-1855, schaal 1:50000*. Wolters-Noordhoff, Groningen.

archeologische vondsten bekend in het Centraal Archeologisch Archief (CAA) van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB). In het Centraal Monumenten Archief (CMA) van de ROB staat de dorpskern van Peize aangegeven als terrein van hoge archeologische waarde. De begindatering van de dorpskern ligt in de Vroege Middeleeuwen, 450 tot 1050 nC (monumentnummer 14416, CMA-nr. 12A-042). Binnen de begrenzing van de dorpskern bevindt zich het terrein van de havezathe 'Huis te Peize'. De havezathe is gebouwd tussen 1511 en 1529 door Wigbolt Lewe³. Het gebouw is in het begin van de 19e eeuw gesloopt en in 1959, 1999 en 2000 zijn op het terrein archeologische onderzoeken uitgevoerd waarbij de ligging van de grachten en de voormalige brug zijn bepaald (monumentnummer 8579, CMA-nr. 12A-024). Alle archeologisch waardevolle terreinen en archeologische vondsten zijn opgenomen in Tabel 1.

Tabel 1. Archeologisch waardevolle terreinen in de omgeving van plangebied aan de Oude Veldwijk te Peize.

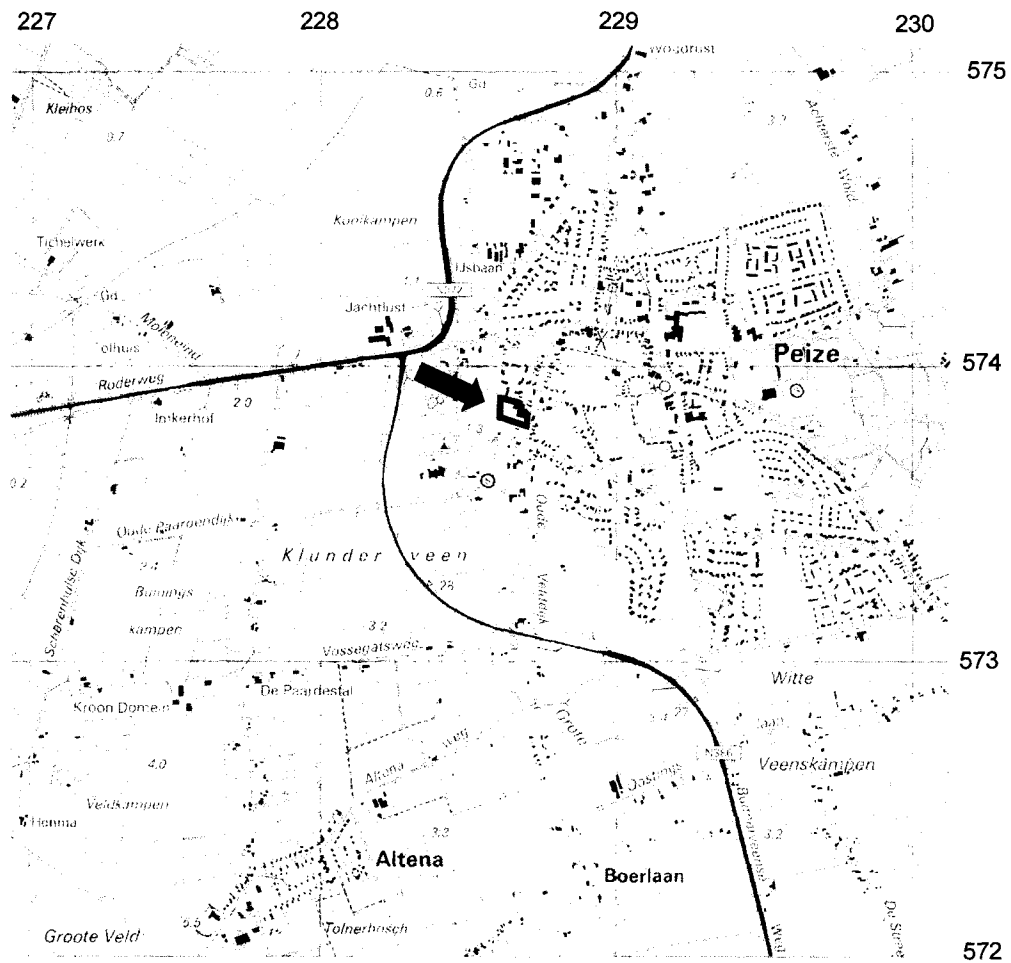
CMA-/ CAA-nrs.	Datering	Omschrijving	RD-coördinaten
14416 (12A-042)	Middeleeuwen (ME), 450 - 1500 nC	dorpskern van Peize	229,127/573,868
8579 (12A-024)	Nieuwe Tijd (NT), 1500 - 1950 nC	terrein van de havezathe 'Huis te Peize'	228,945/574,000
138927 (12AN-67)	NT	resten Huis te Peize	228,970/574,000
57566 (12AN-72)	Late ME, 1050 - 1500 nC	resten aardewerk, glas maalsteen Huis te Peize	228,950/574,010
238556 (12AN-3)	Late ME	funderingen Huis te Peize	228,950/574,010
47131 (12AN-68)	Late ME tot NT	aardewerk, glas, hout Huis te Peize	228,950/574,010

Aanleiding en doel

Dit onderzoek werd uitgevoerd in opdracht van de gemeente Noordenveld, vertegenwoordigd door dhr. M. Hulshof. De aanleiding is de geplande nieuwbouw van woningen in het plangebied.

Het doel van het onderzoek is vast te stellen of in het plangebied nog onverstoorte archeologische grondsporen verwacht kunnen worden. Hiertoe is de bodem onderzocht op de gaafheid van het bodemprofiel en de eventuele aanwezigheid van archeologische cultuurlagen en voorwerpen.

³ Bos et al., 1989. *Huizen van Stand - Geschiedenis van de Drentse havezaten en andere herenhuizen en hun bewoners*. Meppel.



Figuur 1. Peize, Oude Velddijk 26. Overzichtskaart 1:25000. De onderzoekslocatie is zwart omlijnd en met een pijl aangegeven. [Naar: ANWB 2004. *Topografische Atlas 1: 25000 Drenthe*. ANWB, Den Haag].

Peize, Oude Velddijk 26

Figuur 2. Bekende en verwachte archeologische waarden



Legenda

- WAARNEMINGEN
- VONDSTMELDINGEN
- HUIZEN
- TOP10 ((c)TDN)

MONUMENTEN

- archeologische betekenis
- archeologische waarde
- hoge archeologische waarde
- zeer hoge archeologische waarde
- zeer hoge arch waarde, beschermd

IKAW

- zeer lage trefkans
- lage trefkans
- middelhoge trefkans
- hoge trefkans
- lage trefkans (water)
- middelhoge trefkans (water)
- hoge trefkans (water)
- water
- niet gekarteerd

PROVINCIES

0 100 m

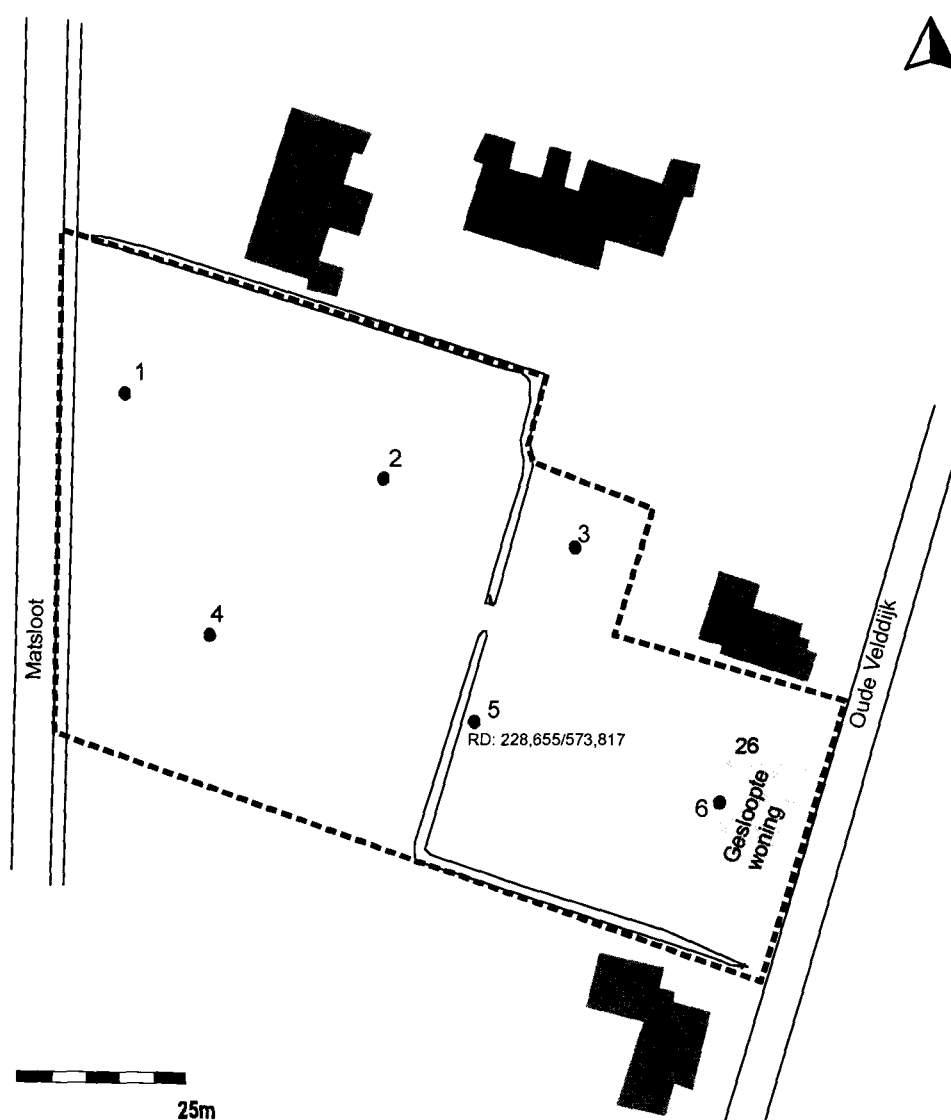


ROB
ArchisII

Methoden en technieken

In het ongeveer 0,5 hectare grote plangebied zijn zes grondboringen verricht. De opgeboorde grond is met behulp van een 4 mm zeef doorzocht op archeologische indicatoren zoals aardewerk, metaal, houtskool en bewerkt vuursteen.

De RD-coördinaten van boring 5 zijn ingemeten met behulp van het Global Positioning System (GPS) [zie Figuur 3].



Figuur 3. Peize, Oude Velddijk 26: situatietekening met de boorlocaties. De genummerde punten geven de uitgevoerde boringen weer. De zwarte onderbroken lijn geeft de begrenzing van het plangebied aan.

Resultaten

De beschrijvingen van de boringen zijn weergegeven in de boorstaten. Deze zijn bijgevoegd.

In het plangebied is een tamelijk dikke bouwvoor aangetroffen, met een dikte van 45 tot 60 cm. Onder de bouwvoor is in twee boringen een (restant van een) B-horizont (inspoelingslaag) waargenomen. In boring 2 is de B-horizont volledig opgenomen in de bouwvoor. In de overige drie boringen zijn geen sporen van een podzolprofiel gevonden. In boringen 2, 4 en 6 is geel zand van de C-horizont aanwezig in de bouwvoor. In vier van de zes boringen is onder de C-horizont keizand (of verweerd keileem) aangetroffen (boringen 1, 2, 3 en 6). De bodem is ter plaatse van boring 6 sterk verstoord met recent puin en cement. Hier heeft huisnummer 26 gestaan.

Tijdens het veldwerk zijn in de boringen en aan het oppervlak geen archeologische materialen of cultuurlagen aangetroffen.

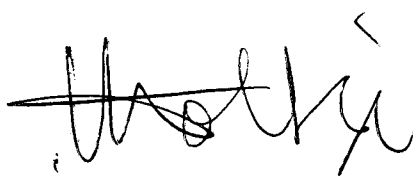
Conclusies en advies

De dikke bouwvoor in het plangebied kan er op wijzen dat het terrein deel uit maakt van de es van Peize. Volgens de inventarisatie van de essen in de provincie Drenthe door Spek en Ufkes⁴ valt het terrein echter buiten de begrenzing van de Peizer Esch. De bodem in het plangebied is grotendeels verstoord, plaatselijk dusdanig dan het oorspronkelijk aanwezige podzolprofiel geheel verdwenen is. Ondanks deze verstoring zijn er uit het plangebied en de directe omgeving geen archeologische vondsten gemeld in ARCHIS.

Naar aanleiding van de resultaten van het bureau- en veldonderzoek concluderen wij dat de kans op onverstoorde archeologische grondsporen in het plangebied klein is. Op basis van de huidige staat van kennis zijn beperkende en/of beschermende maatregelen niet wetenschappelijk verdedigbaar. Archeologisch vervolgonderzoek wordt voor het plangebied aan de Oude Velddijk 26 te Peize dan ook niet noodzakelijk geacht.

Wel wijzen wij er op dat indien desondanks bij werkzaamheden archeologische vondsten worden gedaan of sporen worden waargenomen, deze volgens de Monumentenwet 1988, artikel 47, gemeld moeten worden bij de gemeente Noordenveld en de provinciaal archeoloog, dr. W.A.B. van der Sanden⁵.

Zuidhorn, 15 december 2005



drs. I. Woltinge

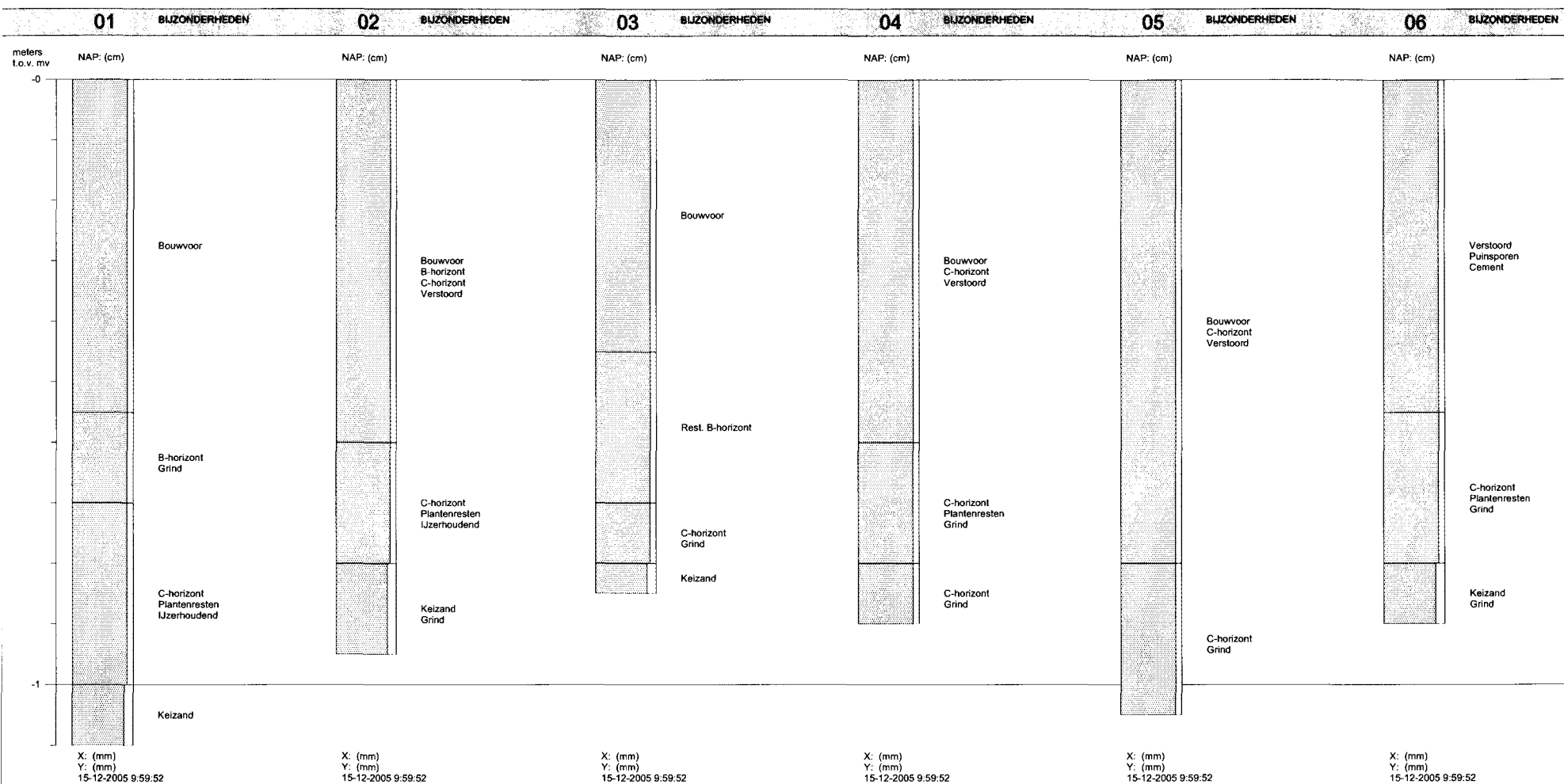
Voor akkoord,



dr. J. Jelsma (senior archeoloog)

⁴ Spek, T. & A. Ufkes, 1995. *Archeologie en cultuurhistorie van essen in de provincie Drenthe. Inventarisatie, waardering en aanbevelingen ten behoeve van het stimuleringsbeleid bodembeschermingsgebieden*. Wageningen/Groningen.

⁵ Werkplek: Drents Plateau, telefoon 0592 - 305932



Opdrachtgever	: Gemeente Noordenveld
Projectnaam	: Peize
Projectlocatie	: Oude Velddijk 26
Projectnummer	: 2005-12/07
Analyse parameter	:

BOORPROFIELEN

Getekend volgens: NEN5104

Datum: 15-12-2005

Bijlage:

Blad: 1

Van: 1

TABEL OVERZICHT VELDWAARNEMINGEN

Opdrachtgever : Gemeente Noordenveld
Projectnaam : Peize
Projectnummer : 2005-12/07
Projectlocatie : Oude Veldijk 26

Meetpunt	Traject (cm-mv)	Grondsoort	Kleur	Bijzonderheden(mate) Geur(sterkte)
01 Boring	0 - 55	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR1.7/1 zwart	Bouwvoor
	55 - 70	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/3 zwart	B-horizont Grind
	70 - 100	ZAND matig fijn , zwak siltig,	2.5Y6/4 geel	C-horizont IJzerhoudend Plantenresten
02 Boring	100 - 110	ZAND matig fijn, matig siltig	2.5Y6/2 lgrijs	Keizand
	0 - 60	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR1.7/1 zwart	B-horizont Bouwvoor Verstoord
	60 - 80	ZAND matig fijn , zwak siltig,	2.5Y6/4 geel	C-horizont Plantenresten IJzerhoudend
	80 - 95	ZAND matig fijn, matig siltig	2.5Y6/2 lgrijs	Keizand Grind
03 Boring	0 - 45	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR1.7/1 zwart	Bouwvoor
	45 - 70	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/3 zwart	Rest. B-horizont
	70 - 80	ZAND matig fijn , zwak siltig,	2.5Y6/4 geel	Grind C-horizont
04 Boring	80 - 85	ZAND matig fijn, matig siltig	2.5Y6/2 lgrijs	Keizand
	0 - 60	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR1.7/1 zwart	Bouwvoor C-horizont Verstoord
	60 - 80	ZAND matig fijn , zwak siltig,	2.5Y6/4 geel	Grind C-horizont Plantenresten
	80 - 90	ZAND matig grof, zwak siltig	2.5Y6/4 geel	Grind C-horizont
05 Boring	0 - 80	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR1.7/1 zwart	Verstoord C-horizont Bouwvoor
	80 - 105	ZAND matig fijn , zwak siltig,	2.5Y6/4 geel	Grind C-horizont
06 Boring	0 - 55	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR4/4 bruin	Cement Verstoord Puinsporen
	55 - 80	ZAND matig fijn , zwak siltig,	2.5Y6/4 geel	Grind Plantenresten C-horizont
	80 - 90	ZAND matig fijn, matig siltig	2.5Y6/2 lgrijs	Grind Keizand